

26.29x20.88	1/5	עמוד 1	7 ימים	ידיעות אחרונות	06/10/2023	87809941-6
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790						

"אני זוכר שאמרתי לעצמי: מה, ככה אתה מוכר אותי?! שרפת אותי" אביגדור ליברמן חושך את הסיבה האמיתית לקרע עם נתניהו. ראיון < גבי בר־חיים > 22

**"ישבתי עם ביבי
באמצע הלילה,
ייעצתי לו כמו חבר,
ואז הוא מכר אותי.
זה הרגע שעשיתי עליו**

דלית

מה קרה בפגישה הלילית עם נתניהו שאחריה הרגיש נבגד, התנגדותו לנישואים עם שרה, הסיבה שאתיאיסט חובב שרצים כמוהו מקפיד לעלות לקברו של רב, והשיחה שגרמה לו להתבייש בכך שהוא יהודי. כבר 30 שנה שאביגדור ליברמן ממליך כאן מלכים ומפיל ממשלות, עכשיו הוא חושף כמה סודות שלא סיפר מעולם, תוקף את הרב הראשי הספרדי ("בור וגזען") ומסמן את המטרה שהוא חייב להשיג לפני שיחשוב על פרישה

גבי בריחיים / צילום: אלכס קולומויסקי

ביגוד ליברמן זוכר בדיוק את הרגע שבו מחק את בנימין נתניהו מחייו. "אני אז שר הביטחון, בערב הייתה ישיבה חשובה לאישור מבצע, וביבי מתקשר. אומר לי, 'אני צריך להתיעץ איתך דחוף', עניתי לו, 'אני באמצע דיון ואתה יודע על מה'. אמר, 'לא, לא, אני צריך אותך עכשיו, תבוא דחוף. עיוב הכל ובוא'. 'טסתי ללשכת ראש הממשלה בירושלים. השעה 23:00, אין שם אף אחד. רק ביבי לבד, יושב כזה נסער, מרוכא. אמרתי לו, 'מה קרה?' ענה לי, 'תקשיב, אתה עברת את זה, אתה תוכל לתת לי את העצה הכי טובה. אני הולך לשימוע בפרקליטות. מה אתה מייצע לי לעשות?'

וייעצת?
"בטח. הגדולה שלי הייתה שהרכבתי טים של עורכי דין. אחד טוב בליטיגציה, שני במסים, לכל מקרה אתה צריך ממוחה. השלב הראשון זה השימוע. כשהייתי לפני שימוע אספתי את כל עורכי הדין ואמרתי שאני תמיד רואג לשלמו של הקליינט, ובמקרה הזה - הקליינט זה אני. ונורט (ע"ד) יעקב ונורט ז"ל - גב"ח היה הע"ד המוביל. אמרתי, 'יעקב, אתה יודע כמה אני מעריך אותך, אבל בפרקליטות אני רוצה שיופיע עו"ד גיורא אדרת כי אתה סדין אדום בשבילם'. לא היה שני ליעקב בבית המשפט, מרביץ שאו, אבל גיורא אולד פאשני, לא עושה יחסי ציבור ולא מופיע בתקשורת. יסורי. ראיתי שהם סומכים על כל מילה שהוא אומר. 'או אמרתי לביבי שבשלב הראשון, אם יצטרך ללכת לשימוע, אני מייצע לקחת את גיורא אדרת. כמו שעשיתי בעצמי. המשכנו לדבר ושכחתי מזה'."

ני.
"חודש וחצי אחרי השיתה היא מגיע ראש השנה, ואני מתקשר לאנשים לאחל שנה טובה. גם ליעקב, שכבר היה חולה. אמרתי שנה טובה, שאלתי איך הבריאות, ואז הוא אמר לי, 'איווט, איך עשית לי את זה? אתה רצית לנשל אותי מפרנסה? אתה אמרת לביבי לא לקחת אותי למשפט?' אוי ואבוי."

שתל אותי. לא ידעתי מה להגיד. התחלתי לבלוע אוויר.
לפני שהוא נפטר דיברנו ויישרנו את ההדורים, אבל מהשיחה היא איתו, יצאתי מת. ואני זוכר שאמרתי לעצמי (על נתניהו) 'א חתיכת כלב. מה, ככה אתה מוכר אותי? אתה ביקשת ממני לבוא ולתת לך עצה, ואני עוד מתייחס אליך כחבר. וגם, מה הרווחת מזה? חוץ מזה ששרפת אותי. לכן מה שהיה עם ביבי זה הרבה מעבר לטכסוך בין חברים, זה בן אדם שהתנהלות שלו..."

היית לנתניהו חבר טוב?
"תמיד הייתי חבר טוב. גם כאן נתתי לו עצה הכי חברית, והוא מכר אותי בצורה כזאת. שם אמרתי שאם בן אדם קורא לי ברגע הקשה שלו, ואז עושה רבר

"אני יושב איתך בארבע עיניים וזה מה שאתה עושה?" עם נתניהו בימים טובים יותר

היחיד שאכל יותר שרצים ממני בכנסת ישראל זה נתניהו. אז גם הוא אוהב, גם אני אוהב. אז מה? הרצל, ז'בוטינסקי וטרומפלדור היו אתאיסטים מוחלטים. ז'בוטינסקי גם לא צם ביום הכיפורים. אני כן, וחבל שאני לא מסוגל לצום יותר"

לא מסכימה שזה פחות מעניין. במכוון או לא במכוון? (מתרגז) כמוכן שזה במכוון! הכל במכוון, לא נותנים תחבורה ציבורית בשבת וכל פעם מנסים להדיר את הנשים. זה מלמעלה למטה. יש מתקפה של כל הממסד המשיחי על הציבור החילוני, הם רואים את זה כמלחמה של מדינת ההלכה מול הציונות. בדיוק מה שח"כ אייכלר אמר, שבגלל הציונים הייתה השואה. את זה אף אחד לא גינה."

אמנם יום הכיפורים מאחורינו, אבל הייתה לך את האמירה ההיא, "את החרדים יחד עם ביבי על מריצה אחת ולמזבלה הקרובה". על האמירה הזו אתה מתחרט?

"הכוונה שלי הייתה לעסקנים החרדים, שלקחו את הציבור שלהם בן ערובה ומנצלים אותו. הם רוצים לשמר אותו ללא השכלה, ללא מקצוע, שיהיו תלויים בקצבאות. ממש מנצחים את הבורות. כי מי שלא תלוי באף אחד, אז אף אחד לא יכתוב לו איזה פתק לשים בקלפי".

אם עכשיו היית בממשלה, מה היית עושה?
"בן-גוריון הסכים ל-400 אנשים ש'תורתם אומנותם', היום יש 170 אלף כאלה. לכן, לא יכולה להיות בנקודה הזאת יותר שום פשרה. אנחנו בישראל ביתנו הגשנו הצעת חוק, היא נפלה, אבל המשמעות שלה היא שאין יותר 'תורתם אומנותם'. לא נסכים לאברך אחד אפילו".

ולקצבאות?
"בקצבאות הילדים צריך לקצץ דרמטית. נקודה. זה מה שנתניהו עשה כשר האוצר. לא נממן גרוש אחד ממערכת הינוך חרדית שלא מלמדת לימודי ליבה ושלא מוזכרות בה המילים הרצל, ז'בוטינסקי, בן-גוריון או ציונות".

ודעתך על הכוונה לבטל את סעיף הנכר, שתגביל את העלייה לארץ רק למי שאמו יהודייה?
"זה ניסיון לפגוע בעלייה. לש"ס, יהדות התורה וכל העסקנים, אין באמת בעיה עם

משהו מהתפארת הליברלית התמתן. אבל אולי במקרה שלו, השאלה היא בכלל מי הוא היה פעם, ולא פחות מזה - מי הוא היום. מאמצע הניינטז'ו הוא שחקן מרכזי בפוליטיקה הישראלית - שלא לומר, ממליך מלכים וראשי ממשלה - ועדיין הוא בגדר אניגמה. לזכותו ייאמר שהוא טיפה בעקביות את הילת המסתורין שאופפת אותו. במציאות הוא מתגלה דווקא כמספר סיפורים מצטיין, אבל גם זה רק אחרי שהוא מפשיר לטמפרטורת החדר. הקריירה הפוליטית שלו היא מקרה בוחן לכל פוליטיקאי מתחיל. האאוטסיידר שחבר לנתניהו והשתלט על מנגנון מפלגת הליכוד, פרש והקים את ישראל ביתנו כמפלגת עולים. קודם חרת על דגלה ביטחוניזם-ניצי ובהמשך סדר יום אזרחי. פעם דיבר בגנות שמאלנים וערבים, ולאחרונה פיתח ירידות אמיצה עם מנסור עבאס. היה ימין מלא-מלא, כולל עונש מוות למחבלים ואיום בהפצצת סכר אסואן, התמרכזו וחזר לימין, בשביל להמציא את עצמו פעם נוספת בנושא הרגל של החילוניות הישראלית, אחרי שנים של ברית קרובה עם החרדים. מבחינתו זה לא זיגזג, אלא תפיסת עולם.

"האירוע בדיונון זה טרלול מוחלט", הוא פוסק לגבי הפיאסקו ביום כיפור האחרון. "המיסיונרים האלה מטעם היהדות, הסמטריציים, רוצים לחזור לימי דוד ושאל המלך, ומכניסים אותנו לסחרור בניסיון למשוך אותנו לכיוון מדינת הלכה. אז אנחנו חייבים הפרדה בין רת ומדינה, שזה גם נישואים וגירושים אזרחיים, גם תחבורה ציבורית בשבת, גם בלי בתי דין רבניים. אי-אפשר יותר להמשיך עם זה".

אתה חושב שמישהו שלח את ארגון 'ראש יהודי' לדיונון כדי לעורר פרובוקציה?
"בממזרות) תראי, כשאתה דורס מישהו למוות, אז הוא מת. התכוונת, לא התכוונת, מה זה כבר משנה? הרגו את יום כיפור, הרגו את יום הויכרון. אם מישהו שלח או לא שלח, זה פחות מעניין".

"הוא רוצה רק שקט, והוא קונה את השקט ולא משנה לו בכמה כסף. זה בדיוק נתניהו. תחת לחץ הוא נסוג, הוא רוצה שקט, ובעיניו שקט הוא רפוש".
סיבה נוספת שהועלתה כשורש לכסוד ביניכם הייתה שנתניהו, לשיטתך, הניע את החקירות נגדך. כך טענו מקורבניך, שהוא דחף שינושו נגדך המלצה לכתב אישום. ודווקא בתקופה הכי חזקה שלך בפוליטיקאי.

"אין ספק. הוא עומד מאחורי תלונות למשטרה נגדי, נגד הבנים שלי. הכל בשם הליכוד. יש לי העתק של התלונה אם את רוצה, אבל זה כבר היה אחרי וכבר לא היה לי אכפת. מה שסיפרתי לך עם וינרוט היה רגע האמת, תחילת השבר הסופי בינינו. שם אמרתי לעצמי שאסור לי להתייחס אליו כחבר. כל דבר אחד הוא יכול לתרץ, אבל זה כבר לא קשור לפוליטיקה, לא לתפיסה, לא לביטחון. זה רק עניין של חברות".

הבנתי.
"ושם אמרתי שמבחינתי - זהו. אצלי תמיד החברות והאמינות מעל לכל. זה הבסיס. בלי זה אין טעם לשום יחסים. דליט".

אחחה, דליט. כפתור יפה שמרביית אזרחי ישראל - לא חשוב מאיזו עדה או העדפה פוליטית - היו שמחים להשתמש בו מתישהו בשנה האחרונה. 2023 תיזכר כשנה שבה הארץ שינתה פניה; נתניהו השתנה הרבה קודם, וגם ליברמן כבר זומן לא מה שהיה פעם. לכאורה, זה אותו ליברמן. העיניים עדיין בצבע כחול ארקטי. הנוכחות פחות מרתיעה מדמותו השלוויונית. האפטרשייב יקר. המבטא זר. כל אלו לא סייעו להנגיש אותו לקהל המקומי.
רמז לשינוי אפשר למצוא כבר בשורת הפתיחה שהוא זורק בתחילת הראיון: את "הכל גן עדן" המפורסם והוחזח החליף האח הצנוע "שום דבר טוב לא יאיים עלינו".

כזה, זה אומר שהוא לא בן אדם. 'נישט א מענטש'. אני יושב איתך באמצע הלילה, אנחנו בארבע עיניים ואני מנסה להסביר ולנתח, נותן לך עצת אמת - וזה מה שאתה עושה? שם אמרתי שמבחינתי, זהו".
זה מובלג מפתיע. לא רק ברמת התוכן, אלא קודם כל ברמת הדובר. ליברמן הוא לא מותג שמוזהה עם רגשות, בטח לא מהסוג הקרמוני של בגידה, עלבון, כעס, נקמה. ברגע שהוא האיש חסר הרגשות הרגיש לרגע אחד יותר מדי.
נתניהו יודע שזה מה שגמר אותך?
"לא יודע".

לא התעמתת איתו על זה?
"לא".

כלום?
"אם מישהו מסוגל לעשות דבר כזה, אין טעם לבירורים".
סיפור מעולה, אבל לא היו הסרות סיבות אחרות לפיצוץ במהלך השנים. נאמר גם ששרה נתניהו לא אהבה אותך מהרגע הראשון כי לא רצית שנתניהו יתחתן איתה.

"גם זה נכון".
היא זכרה לך את זה. וזה למרות שקראת לה "שרה היפה".
"לא-לא, זה מעולם לא היה".
היה, היה. גם תועד בסרט "ליברמן". (שתיקה).

קורה. לכל אחד יש רגעים קשים. על שורשי הסכסוך ביניכם אמר לי מישהו שמכיר טוב את שניכם, "מעניין מה עשה לו ביבי, כי ברור שאיווט באן כדי להרוג".

"היו לנו כל מיני עליות ומורדות ביחסים, אבל וינרוט היה השבר. אחרי וינרוט, כמוכן, היה הסיפור שהוא פעל מאחורי גבי, כשהמאס תקף, ירה 500 רקטות על באר-שבע והדרום ואני דרשתי מבצע קשה. הוא כל הזמן התנגד. ואז הוא מביא לי סיפור של מדיניות ההסדרה עם מאיר בן שבת (לשעבר היועץ לביטחון לאומי). הם בישלו מאחורי גבי את מדיניות ההסדרה, הביאו את זה לשיבת קבינט, הצביעו, אני התנגדתי, ואז התחילו להעביר מוזוודות של כסף. וכמוכן, הוא כל הזמן סיכל את כל הסיכולים הממוקדים".

לא תמך בנישואים האלה. שרה נתניהו

וחאן אל-אחמאר?
"כבר נתתי פקודה לפנות את חאן אל-אחמאר, כל הכוחות ערוכים, ואז הוא מתקשר אליי, 'מה פתאום? אני לא מסכים, אני לא מוכן'".
הוא צעק?
"לא".

אתה הרי אמרת בעדות שהוא צועק רק כששרה לידו.
"כן. אז כנראה לא הייתה אז לידו. הוא צעק במינני הרמטכ"ל, או אמרתי לו, תקשיב, רוצה לבטל? תוציא בכתב שאתה מנחה אותי לבטל את הפינוי של חאן אל-אחמאר. והוא הוציא".
אבל מה הרציונל, מה מניע אותך?
"שאל אותי". וינרוט

"טרלול מוחלט, הרגו את יום כיפור". תפילת המריבה בתל-אביב

זה עם כמה שהם מסיתים נגד הרפורמים, כשזה מגיע לכסף ולג'ובים, לא אכפת להם. הם יושבים איתם בקואליציה, בהסתדרות הציונית, בקק"ל. זה מעולם לא הפריע להם. לכן, אני לא מאמין להטפות שלהם, כולם זייפנים. הם לא מייצגים את התפיסה היהודית ואין להם שום קשר ליהדות. כל מה שמעניין אותם זה כסף, כבוד וכוח". אז מה חשבת כשהרב הראשי הספרדי, יצחק יוסף, הצהיר שמי שלא אוכל בשר נהיה מטומטם?

"האיש הוא באמת התגלות הבורות והגזענות. יש לו היסטוריה ארוכה, הוא השווה בעבר בין שחורים לקופים ואמר שהעולים מברית-המועצות הם גויים. זה מנהיג רחני?"

אשתך דתייה, בתך הזרה בתשובה. נוח להן עם האגנדה שלך?

"הן מאוד בעד".

לא מובן מאליו.

כן, גם הן וגם חלק מהציבור הרתי. המפר"ל, שפעם הייתה באמת תנועה מפוארת ממיסדות המדינה, לא קיימת יותר. יש קבוצת חרד"לים. אין קשר בין התנועה הרתית-לאומית שאהבתי, עם זבולון המר ז"ל, לבין הסמוטריציים".

היית פרטנר של החרדים שנים. ביום אתה נתפס כדמון, אפיקורס ואוכל שרצים. נעלבתי?

"צריך מישהו כזה. והיחיד שאכל יותר שרצים ממני כנסת ישראל זה נתניהו. אז גם הוא אוהב, גם אני אוהב. אז מה. כשנכנסים לבית ז'בוטינסקי, כמעט בכל קומה יש פסל או תמונה של הרצל, ז'בוטינסקי וטרומפלדור. שלושתם אתאיסטים מוחלטים. ז'בוטינסקי גם לא צם ביום הכיפורים".

ואתה?

"אני צם שלוש פעמים בשנה. ביום הכיפורים, בתשעה באב ובצום גדליה".

מתוך לויאליות? בגלל שאשתך דתייה?

"אשתי דוסיית, אבל לא. אבא שלי אמר שתה ותהלים לא מזיקים אף פעם. גם הוא היה אתאיסט מוחלט, אבל שמרנו מסורת, צום זה טוב לבריאות. (נאנח) חבל שאני לא מסוגל לצום יותר".

אתה איש מאמין?

"ממש לא. ועדיין כשאני נוסע לארה"ב אני תמיד עולה לקברו של הרב חיים זנוויל אברמוביץ', הערצתי את ה'ריבניצער'. הוא היה מקישינב, שם גדלתי, בירך אותי בברכה מצויה. הוא חי בחירבה על שפת הנהר, השירותים היו בחוץ. כיוון שלא היה לו שם מקווה, הוא היה טובל בנהר. גם בחורף, כשהכל קפוא. זאת צניעות שלא קיימת היום. לפני ההכרעה במשפט

"בור וגזען". הרב יצחק יוסף

כרגע יש מתקפה של כל המסד המשיחי על הציבור החילוני. הם רואים את זה כמלחמה של מדינת ההלכה מול הציונות. המיסיונרים מטעם היהדות, הסמוטריציים, רוצים לחזור לימי דוד המלך. חייבים הפרדת דת ומדינה"

חוצב להבות בזכות מערכת המשפט. מה קרה לנתניהו מ'2012 עד 2023? רק כתב האישום שהגיש מנדלבליט ב'2019. זה מאבק הישרדות אישי".

אולי בשראה בכתב האישום "מדינת ישראל נגד בנימין נתניהו", הוא אמר, "אוקיי, אז עכשיו בנימין נתניהו נגד מדינת ישראל".

"אין ספק, זה בדיוק כמו ששרה נתניהו אמרה בזמנו, שאם הוא לא ראש ממשלה, נרד מהארץ ושהמדינה תישרף. זאת הגישה. אבל כדי להסיח את הדעת הוא מדבר על מאבק באליטות השולטות. כאילו הוא נציג מעמד הפועלים שחי בדירת עמידר בעיירת פיתוח שנקראת קיסריה".

מה נתניהו חושב כרגע? למה הוא לא סוגר עסקה וחסל?

"הוא חושב שהוא יכול לנצח, הוא לא צריך את כל הרפורמה, רק להשתלט על בית המשפט העליון, כלומר, השינוי בוועדה לבחירת שופטים, ולמנות את נשיא בית המשפט עליון, שגם ממנה את יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, ואז הוא שולט בכל".

מה הסיכוי שזה יצליח?

"אני לא פוסל את זה, אני חושב שזה יביא אותנו לסף מלחמת אזרחים, אם משלימים את ההשתלטות על בית המשפט העליון, אין צורך יותר לא בבחירות ולא בשום דבר. לא בחוקה ולא בחקיקה. זהו".

ומה מפקחך אותך?

"להפסיד בבחירות".

להפסיד בבחירות או ללכת לכלא?

"התוצאה זהה, הוא יאבד את כל עולמו. אדנו מימר, למשל (איש עסקים יהודי צרפתי, שבעבר תועד מבלה עם הזוג נתניהו - גב"ח), כנראה דיבר עם אשתו מהכלא, ולא ידע שמקליטים אותו, אז דיבר פתוח. באירופה הוא בגדר מצורע. והוא אמר, 'ביבי אוהב את המתנות'".

הבל שלא היה לו נוקיה, במוך. אולי לא היו עולים עליו.

"במקרה כזה, גם נוקיה לא יעזור".

מוחק באבחה מקורבים שהפרו את הקוד החברי שניסה, אבל בנוקיה העתיק שלו הוא יכול רק לצלצל ולנתק. כמו הבוס שלו לשעבר, גם הוא לא מאמין בערדיות

אזרחות. כך או אחרת, הטרויקה הכי ותיקה בפוליטיקה הישראלית סיימה לגנוב סוסים יחד. עכשיו זה איש-איש לגורלו.

הלהטוט הפוליטי האחרון שלו איפשר את ממשלת השינוי וזיכה אותו - המתנחל מנוקדים - במחמאה "שמאלני" מהפטרון לשעבר נתניהו, ובתואר "בוגד" מהבוטים של הפטרון לשעבר ברשתות החברתיות. אבל גם נתניהו ידע שהבחירה הנועזת של ליברמן, לדג מגוש נתניהו לגוש רק לא-ביבי, הובילה לקואליציית בנט-לפיד שכבר הספקנו לשכוח.

בריעבר, יכול להיות שהמהלך הזה קבר סופית את האפשרות הקלושה ממילא שהוא יהיה אי פעם ראש ממשלה בישראל. התהייה אם היה פועל אחרת לו היה יודע שהמעבר שלו בין הגושים יביא בעקיפין למצב הנוכחי, זוכה לתנועת ביטול. "אני לא מרגיש אחראי למקום שהגענו אליו", הוא יורה. "אם הייתי עושה משהו אחרת? חס וחלילה. עשיתי נכון מאוד ב'2019, כשאמרתי שאני בשום פנים ואופן לא הולך להמליץ על נתניהו. היו בטוחים שאני הולך למצמץ. אני לא מצמץ".

כמו בקמפיין העבר שלו, ליברמן מתעקש שאצלו מילה זו מילה. ומילת היום היא קטסטרופה. "מצבנו היום יותר גרוע מאשר לפני מלחמת יום הכיפורים", הוא אומר. "מכל הנזקים, הפגיעה בחוסן הלאומי הכי קשה. ממשלה שעובדת בסיכול ממוקד של הטייסים ואנשי ההייטק - שתי הקבוצות שבאמת תורמות הכי הרבה לחברה הישראלית, וסימנו אותן כמטרה. כל הגירופים, זה בלתי נסלח. השמדת ערך מהירה כמו שעשתה הממשלה הזו, לא הייתה בהיסטוריה. בגלל שהם מבינים שנכשלו, הם מצאו שלושה נתיבי בריחה - הסתה עדתית ונגד אליטות, סעודיה, והרפורמה המשפטית".

מצחיק ביום להיזכר שמי שקרא להדיח את נשיא העליון לשעבר אהרן ברק היית בכלל אתה.

"ב'99, כשקמה ישראל ביתנו, הסעיף הראשון היה רפורמה משפטית, כינון חוקה והקמת בית משפט לחוקה. ונתניהו ב'2012 הופיע בטקס חילופי נשיאי בית המשפט העליון אצל דורית ביניש, ונתן נאום

שלי נסענו, אני והרל"ש שלי, לקברו שלו במונסי, לקראת תהלים. באנו בשתיים בלילה. סוף אוקטובר. גשם וקור כלבים. המון אנשים. הייתי בהלם. מאז ביקרתי שם הרבה פעמים. כשיצאנו, הרל"ש אמר לי, 'אני בתחושה שתהיה בסדר'. אמרתי לו, תפסיק לדבר שטויות, גם אתה. זה 17 שנה משפט, זה פרקליטות, משטרה. כשהודיעו שאני זכאי מחוסר אשמה, כלומר, זיכוי מוחלט, זו פעם ראשונה שהרגשתי לרגע הבזק של קיר שחור. אתה לא מבין איפה אתה. (צוחק, מסמיק) מיקרופונים, כל המצלמות, כולם... אתה באמת לגמרי בכלקאאוט".

הזיכוי זה רגע כזה שיש בו לפני ויש אחריו?

"אין ספק. אבל איך אמר לי שם הרל"ש על התהלים? נו, אתה רואה אתה רואה? (צוחק)".

אז ראיית. ואתה עדיין לא מאמין?

"לא. אתאיסט לגמרי. ועדיין, תה ותהלים לא מזיקים אף פעם".

× × ×

רביאמן פוליטי, שני רק לנתניהו. בכל זאת, למד מהטוב ביותר. אבל בניגוד לנתניהו, שבשנים האחרונות נראה כמי שרק מנסה להגיע הביתה בשלום, איווט גולד מוכן. קצת כמו הגיבורים של הסופר האהוב עליו, איסאק באבל, גם הוא שילוב של חילולת אכזרית מול האויב ונאמנות עד המוות לחבריו לדרך.

ליד המהלכים הפוליטיים שיום, "אמנות המלחמה" של סון דזה נראה לפעמים כמו "מהמטבח באהבה" של רות סירקיס. עובד לבר. מאמין שזה שאתה פרנואיד לא אומר שלא רודפים אחריו. ועם זאת, איש של אנשים. מנוסה מאוד בעיצוב מנגנונים מפלגתיים, ממרכז הליכוד ועד לישראל ביתנו, למטרותיו. וכאמור, נאמן ודורש בתמורה נאמנות, לא משנה אם מדובר בערביי ישראל, נתניהו או אריה דרעי.

גם את האחרון, חבר קרוב ופרטנר פוליטי שנים ארוכות - כולל פעמים שביקר אותו בכלא - ליברמן מחק. הוא מסרב לדבר על הסיבה, רק מציין שהיא חברית. ואצל איווט, גם לחברים בלי נאמנות אין

צילומים: דוד קופל, אלכס קולומוסקי

המטרה הנוכחית: לשלוח אותם לאופוזיציה. סמוטריץ' ובן גביר

אף אחד במזרח התיכון לא סומך עלינו, כל מי שקשר איתנו את גורלו - המלך עבדאללה, באשיר ג'ומייל, אנואר סאדאת - הפסיד או נרצח. כששמעתי ממפקד צד"ל לשעבר מה עשינו להם, לראשונה התביישתי להיות יהודי"

שינוי דרמטי. הוא פרגמטיסט. למה קולו לא נשמע עכשיו, במחאה, לצורך העניין? "כי מבחינתם זה לא האישי, אלא כל מקרי הרצח. הם לא מרגישים שהם מקבלים גיבוי. אבל הסיפור הוא יותר גדול מזה: יש פה חוסר הבנה מוחלט של הסיפור הישראלי-ערבי במזרח התיכון. אם לא נדע לקיים דיאלוג עם אלו שמוכנים לקבל אותנו ולחיות איתנו, נישאר פה לבד. ולבד אי-אפשר לשרוד במזרח התיכון. אני בקשר טוב עם הרבה אנשים במזרח התיכון ובמפרץ, עוד לא מצאתי אחד שמאמין לנתיניו".

מה אנחנו לא מבינים ביהם שלנו לערבים שרוצים להיות לצידנו?

"הפעם הראשונה שהתביישתי שאני יהודי הייתה במפגש עם אנטואן לאחד (גנרל ומפקד צד"ל לשעבר). ישבנו שעות בכר מול הים בתל-אביב, עד שתיים בלילה. למולי הכל שם היה אפוף עשן, אז אף אחד לא ראה איך אני מחליף צבעים".

כי שמעתי ממנו את הסיפור איך בגדנו בצד"ל, בעלי הברית הכי נאמנים שהיו לנו. איך נלחמנו איתם שכם אל שכם ואחר כך השארנו אותם ככה. וזה מאפיין אותנו פה במזרח התיכון, אף אחד לא סומך עלינו. כולם יודעים שאנחנו בוגדנים, לא אמינים, אי-אפשר לסמוך עלינו כרגע האמת".

לא נעים לי להגיד, אבל זה מה שגויים אמרו על יהודים שנים. סכין בנב, אסור לסמוך.

לא נכנע ללחצים מרמאללה. עבאס

"תסתכלי על כל מי שקשר את גורלו איתנו, הוא הפסיד או נרצח. המלך עבדאללה, סבא רבא של עבדאללה הנוכחי, נרצח עוד בשנות ה-50, אחרי המפגשים עם גולדה. באשיר ג'ומייל נרצח. אנואר סאדאת נרצח. עיסאם סרטאוי נרצח, מוסטפה רודין (משת"פ שטיפח אריאל שרון כאלטרנטיבה לפתח) נאלץ להתחנן על ארבע על נפשו אצל ערפאת. וכמוכן, כל הסיפור של צבא דרום לבנון. אנחנו לא יכולים להתנהל ככה. אנחנו צריכים בעלי ברית אמינים, שיכולים לסמוך עלינו".

ואנחנו לא?
"אנחנו לא אמינים ולא אמיתיים, ובמזרח התיכון זוכרים את זה. עד הקבר לא אשכח את השיחה ההיא עם אנטואן לאחר. לא זוכר מתי יצאתי כזה מצוברח ומדוכא כמו אחרי השיחה איתו".

אגב מצוברח, במצב הנוכחי אתה הושב שעוד תהיה ראש ממשלה?
"זה הכי פחות מעניין אותי כרגע. קודם לחזור לשפיות במדינה. יש כאלו שחולמים להיות ראש ממשלה, אני רק לא בטוח שתהיה פה מדינה".

ומנגד, עשית הכל בפוליטיקה היוזם מראשות ממשלה. בשנתניו יפרוש או ילך לכלא, תרגיש שסיימת?
"לא. כרגע האונייה שנקראת מדינת ישראל בכיוון לא נכון. קודם כל צריך לדאוג לסובב את האונייה".

ואז תפרוש?
"ואז אעשה הערכת מצב. אני לא מתכוון לשבת לנצח בכנסת, זה ברור, אבל כרגע צריך להתמקד בזה שכל השותפים שלו יישבו באופוזיציה".

לדוד ביטן יש בדיחה שמתארת אותך יפה: מלאך המוות דופק בדלת של איווט בר-12 בלילה. איווט יוצא, אומר לו "שלום". אומר מלאך המוות: בוא, הגיע זמנך. איווט אומר לו: "מי אתה?" ונותן לו מכות רצח. עולה מלאך המוות למעלה הבול, יוצא אליו אלוהים ושואל מה קרה. המלאך אומר, "מה זה? לאן שלחת אותי?" אז אלוהים נבהל ואומר לו, "אני רק מקווה שלא אמרת לאיווט שאני שלחתי אותך".

(מחייך) "בטח שאני מכיר אותה".
יש בה אמת?
"אני משתדל להיות אדם שתמיד ליבו ופיו שווים. ככה חונכתי, לא לפחד. כשלמרתי בבית ספר שלישי מהילדים היו יהודים. כמעט כולם היינו בן יחיד, או בת יחידה, וכמעט לאף אחד לא היו סבים וסבתות. הם היו בגולאג או נרצחו במלחמה. חלק גדול ממי ששלחו לשם מתו, אבל מי ששרדו היו מאוד חזקים, גם ברוח, גם פיזית. אבא שלי היה בצבא האדום ואו עוד עשור בסיביר, שם הוא גם הכיר את אמא שלי. החתונה שלהם הייתה לשבת על ספסל בפארק ולאכול גרעינים. ואני זוכר שאנחנו נוסעים באוטובוס בקישינב, והם מדברים יריש מעטים העוזו לדבר ככה בפומבי".

ורצית למות מהבושה?
"לא. הבנת שאנחנו שונים, ושכולם יכולים לקפוץ לנו, כי לא נוותר".

שם היית שונה, אבל כשהגעת לארץ שוב היית שונה.

"כן, כל החיים הייתי שונה, אבל מה זה משנה? ככה חונכתי, ככה גדלתי. ומי שזה מפריע לו, שיחנק. והו. פשוט מאוד." x

אלקטרוניות. אבל במקרה הנוכחי באמת מדובר בארטיפקט שיותר דומה לחלוק נחל מאשר למכשיר טלקומוניקציה. "זה מוצג מוזיאוני", הוא משוייץ. "יש לי פה רק שתי פעולות, End ו-Send. זהו".

למה ככה?
"כי אני לא רוצה להיות משועבד, אני רואה את הילדים שלי. וזה לא סתם נוקיה! תסתכלי (מנופף במכשיר), כתוב שהוא מאושר על ידי ועד הרבנים לענייני תקשורת".

בשר למהדרין?
(צוחק).
מה שנקרא, אתה לא בשר, אבל הנוקיה בשר. בדיחה טובה.
"אין לי ווטסאפ. אין לי מייל. כלום".
הבנתי. אין ערויות. שום דבר.
(צוחק) "יכולים לפרוץ".

ואם האיראנים יפרצו, הם ימצאו רק חותמת בשרות.

"שום דבר טוב לא מאיים עלינו".

גם לא הגרעין האיראני?
"ביבי השאיר אותנו מול האיראנים במצב הגרוע ביותר שיש. ב-2012 הופיע באו"ם, הביא את השרטוט ההוא של הפצצה. מה עשית מאז? רק מחרטט ומשרטט".

מה דעתך על העסקה הנרקמת ליחסים עם הסעודים?
"כמי שהיה שר הביטחון, שר החוץ ויו"ר ועדת חוץ וביטחון, הסיפור הסעודי זו התאבדות קולקטיבית ואינטרס אישי נטו שלו. כדי להקפיץ את עצמו בסקר הקרוב הוא מוכר את כל עתידה של ישראל. כולנו בעד שלום עם סעודיה, אבל לא בתמורה לתוכנית הגרעין. זה חלק מהתפיסה, הכל עכשיו. שלום עכשיו, מלחמה עכשיו, לחתוך קופון עכשיו. מה יקרה בעוד שנים? שהמדינה תשרף. לא אכפת. זאת ההתנהלות. גם הסיפור הערתי, זו בגידה בכל התפיסה הרוויזיוניסטית הקלאסית הלאומית".

תסביר.
"סמוטריץ' זו משיחית, הליכוד נהיה ש"ס ב', הם הוציאו את השד הערתי מהבקבוק. כמה אפשר לקטר, להתלונן ולבכות? אתה שומע את רודי אמסלם ואת מירי רגב ודי, מספיק. הם אימצו מודל פופולרי בקרב מתפקדי הליכוד שמאוד עוזר להסיחאת הרעת מכל הכישלונות. מה, מירי רגב, מעניין אותה תאונות הדרכים? רק הנושא הערתי. הם דופקים קודם כל את האנשים שלהם, שחיים בפריפריה ונחנקים מהחור המשכנתה. הליכוד מ'77 רוב הזמן בשלטון, ש"ס מ'84 כמעט בכל הממשלות, וממשיכים להשתמש במסכנות הזאת. זה חייב להיפסק".

נטול סמארטפון - אבל פנקס דווקא יש לו, כתוב בצפיפות בעט נובע. חובב ספרות - "ספרים אמיתיים! לא אלקטרוניים!" ויינות. מתעב קוניאק ויאכטות. קצת מפתיע, יחסית לזה ששמו נקשר לא פעם לסגנון חיים רקורנטי ולידירים כמיכאל צ'רנוי ומרטין שלאף. אבל בניגוד לאחרים שלא נזכיר את שמם, ליכרמן גם יודע לשלם. כסף, ברוך השם, יש. גם היום גאוותו הגדולה היא שכל מה שהשיג היה בעשר אצבעות.

"הגעתי לישראל בן 20, בלי קשרים, בלי כסף, בלי שפה, בלי שום דבר.